

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára

Felelős szerkesztő és kiadó: SZEMERJAY-PETRÁN TIBOR Dr. KIADJA: A MAGYARORSZÁGI KIR. KÖZJEGYZŐK BUDAPESTI KIR. KÖZJEGYZŐ. ORSZÁGOS EGYLETE.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, XIV., Thököly-út 39. Tel. 297—069.

Magyarországi Királyi Közjegyzők Országos Egyletének postatakarékpénztári csekkszámhája: 41.951.

A gyámhatóságok és a kir. közjegyzők együttműködése.

Irta: Dr. Szokolay Leó a székesfőváros árvaszékének elnöke,

egyetemi magántanár.

Második közlemény.

Más helyen⁴ volt alkalmam kifejteni a gyámhatósági jóváhagyásnak közigazgatási jogi jellegét, amelyből — nézetem szerint — következik a bírói gyakorlatnak az az állandó megállapítása, hogy a jóváhagyás a törvényes képviselést nem pótolja (K. 7284/1891); a gyámhatóságnak a jogügyleteknél nincs képviselési hatásköre;⁵ a hagyatéki egység azon az alapon, hogy a kiskorú kellően képviselve nem volt, még árvaszéki jóváhagyás esetén is megtámadható (K. 453. sz. E. H.); a jóváhagyás ellenére is semmis az osztályegység, ha azt a kir. közjegyző által jogszabály ellenére kirendelt ügygondnok kötötte. (K. 9280/1926.).

A bírói gyakorlatnak ez a szigorúsága arra inti a közjegyzőket és az árvaszékeket, hogy a gyámhatósági felügyelet alá tartozó személyek törvényes képviselétének előzetes és jogszabályszerű rendezését alapvető feladatnak tekintsék.⁶

Az atyai hatalom alatt álló kiskorúaknak és az adoptio plenaval örökbefogadott gyermekeknek törvényes képviselője, az ellenkező bizonyításig, a vérszerinti illetve az örökbefogadó atya.

⁴ Szladits: Magy. Magánjog II. k. 463—464. l.

⁵ Kivételek az 1877:XX. t.-c. 3. §-ában az Öe. 94. és 95. §-ában és az 1922:XX. t.-c. 76. §-ában.

⁶ V. Ö. Telman S.: Örökösödési eljárás. Bp. 1943. 185—187. l.

Szokolay Leó dr.: A gyámhatóságok és a kir. közjegyzők együttműködése.

vitéz Fekete László dr.: Széjegyzetek az újabb kormányrendeletekhez.

I. Mezőgazdasági ingatlan-forgalmi zár.

II. Váltó lejáratának meghosszabbítása.

III. Kereskedelmi társaságok.

IV. Távollevő zsidó gondnokság alá helyezése.

V. Nemzsidó, zsidó, kivételezett.

VI. Az 1600/1944. M. E. sz. r. s. a hagyatéki ügyek.

Közlemények.

A közjegyzők felsőházi tagválasztása.

Halálozás.

Közjegyzői kinevezések hatálytalanítása.

A budapesti kamara felterjesztése a közjegyzői állások csökkentése tárgyában.

Adomány a bombakárosultaknak.

A belügyminiszter döntése Baranya vármegye árvaszéke és közigazgatási bizottsága álláspontjával szemben.

Végrendelet kutatás.

Állásközvetítések.

Rendeletek.

Jogi- és illetékügyi irodalmi szemle.

Szokolay Leó új könyve.

Szerkesztői üzenet.

Többeknek.

Egyéb esetekben az a helyes, ha a közjegyző a hagyatéki tárgyalás során, de még a végleges nyilatkozatok (visszautasítás, egyességkötés, stb.) megtétele előtt gondoskodik arról, hogy szabályszerű gyámhatósági intézkedés (t. és t. gyámot, nevezett gyámot, törvényes gyámot és gondnokot e tisztében megerősítő, egyéb gyámot és gondnokot valamint ügygondnokot kirendelő jogerős véghatározat) álljon rendelkezésére.

Szörványosan előfordul, hogy az eljáró közjegyző az ismeretlen helyen távollévő örökös részére a hagyatéki tárgyalás során — gyámhatósági jóváhagyástól feltételezetten — maga rendel gondnokot. Erre azonban jogalap nincs. Ugyanis az Öe. 54. §-a értelmében a távollévő örökösöket hirdetmény útján azzal a megjegyzéssel kell idézni, hogy meg nem jelenésük esetén a részükre a *gyámhatóság* által kinevezett gondnokkal fogják a tárgyalást megtartani. Ez a §. kifejezetten kimondja, hogy a kir. közjegyző a hirdetmény kibocsátásával egyidejűen, megkeresi a gyámhatóságot avégből, hogy a távollévő képviselőre gondnokot rendeljen.

A felülvizsgálatom alá kerülő konkrét ügyekben még ilyen jogi műhiba esetén is arra törekszem, hogy az árvaszéki határozat a közjegyző elnézését ne élezze ki, hanem annak megállapításával, hogy a jóváhagyásra jogi lehetőség nincs, az árvaszék — jogi vagy egyéb akadály hiányában — ugyanazt a személyt rendelje ki gondnokul, akit a közjegyző alkalmazott.

*

Egyetlen esetben ad jogot a törvény a közjegyzőnek arra, hogy kiskorú vagy gondnokolt törvényes képviselőt gyámhatósági jóváhagyástól függően, ad hoc rendezze. Ezt az esetet az Öe. 55. §-ának 4. pontja szabályozza. Eszerint, ha csak a tárgyalás alkalmával tűnnék ki, hogy valamely kiskorú vagy gondnokolt érdeke szülőinek, a gyámnak vagy a gondnoknak érdekével összeütközik s részére a gyámhatóság külön gondnokot nem rendelt: a tárgyalás vezetője — a gyámhatóság utólagos jóváhagyásától feltételezve — a kiskorú részére akár a közgyám, akár más alkalmas egyén személyében ügygondnokot rendel.

A közjegyzők ügygondnokrendelési jogköre és a gyámhatósági jóváhagyási jogkör gyakorlása tekintetében az 1920-as években egyes árvaszékek és közjegyzők között ellentétek merültek fel.⁷ Az eltérő álláspontokkal a kormányhatóságok több ízben foglalkoztak.

Az igazságügyminiszter a belügyminiszterhez intézett 33.414/1927. sz. átiratában erre vonatkozóan azt is közölte, hogy „a kir. közjegyzők ügygondnokrendelési jogának rendeleti körülhatárolása nem okvetlenül szükséges, mert az árvaszékek, a törvény rendelkezése szerint, ugyanis mindig joga van az ügygondnokrendelés jóváhagyását megtagadni, ha arra ok van s ez a joga is csak a kir. közjegyző ügygondnokrendelési jogának indoklatlan elkobzásáig nem terjedhet.“

⁷ L. Urbán Z. cikkei a Közj. Közl. 1927. 109., 113., 346—248. 1.

⁸ Ez a leirat sem a Rend. Tárában, sem a Belügyi Közlönyben nem jelent meg s lényeges részét azért közlöm, mert az még szakkörökben sem általánosan ismert. Telman S. id. m-ban egy régebbi (173.063/1926—X. sz.) E. M. rendeletre hivatkozik.

A helyes gyakorlatot, a törvényértelmezés szabályainak megfelelően, a 274.277/1929—X. sz. leirat állapította meg, melyet a belügyminiszter a székesfőváros árvaszékehez intézett.⁸ Ebben a leiratban kifejtett álláspont szerint: „Az Öe.-ban is kifejezésre jutó általános jogszabály, hogy a gyámhatósági felügyelet alatt állóknak, valamint a gondnokság alá helyezendőknak, stb. szabályszerű képviselőtéről az árvaszék köteles gondoskodni. Az Öe. 55. §. 4. pontjának az a rendelkezése, amely a kir. közjegyzőt érdekelletét esetében ügygondnokrendelésre feljogosítja, az eljárás gyorsítását és a költségkimézés célját szolgáló *kivételes* jogszabály, amelynek alkalmazása csak akkor foghat helyet, ha az érdekelletét csupán a hagyatéki tárgyaláson tűnik ki és a gyámhatóság még nem rendelt gondnokot. Hogy ez a rendelkezés a közjegyzőnek nem kívánt gondnokrendelési jogot biztosítani, ez abból is kétségtelen, hogy a közjegyző gondnokrendelése csak az árvaszék jóváhagyása után válik hatályossá. Mindezekből az következik, hogy ha az érdekelletét már a hagyatéki tárgyalást megelőzően is ismeretes, a gyámhatóságnak természetes hatásköréből kifolyólag joga van ügygondnokot kirendelni és a kir. közjegyző azt, hogy ügygondnok kirendelésnek szüksége fennforgott-e, vita tárgyává nem teheti, hanem a gyámhatóság által kirendelt ügygondnokkal kell a tárgyalást lefolytatnia.“

Ennek a legfelsőbb gyámhatósági leiratnak alapján hozta meg a székesfőváros árvaszéke a szóban levő kérdésben 10/7—1931. sz. teljes ülési határozatát.⁹ Ebben kifejezi azt az álláspontját, hogy a jövőben is tiszteletben kívánja tartani a kir. közjegyzőknek azt a jogát, hogy olyan esetben amikor a tárgyalás sikeres befejezése érdekében az eljárás további folyamának megakasztása nélkül kell a felmerült nehézséget eloszlatni (az Öe. indokolása) a fennforgó érdekelletét okából ügygondnokot rendelhessenek. Az árvaszék minden ilyen esetben jóvá fogja hagyni az ügygondnokrendelést, ha csak a kir. közjegyző által nem ismert személyi vagy tárgyi szempontok az ügygondnok felmentését nem indokolják.

Ezekkel az elvi jelentőségű és a törvény szelleméhez alkalmazkodó rendelkezésekkel a hosszan elhúzódó vita, mely az árvaszékek és a kir. közjegyzők összhangos együttműködését bizonyos mértékig megzavarta, immár csaknem másfélévtizede nyugvópontra jutott.

A közjegyzők, tapasztalatom szerint, általában alkalmazkodnak a most tárgyalt jogszabályokhoz és csak igen kivételesen rendelnek ügygondnokot. A magam részéről nagy súlyt vetek arra, hogy a közjegyzők jogszabályszerű ügygondnokrendelése — ha csak az érdekelt kiskorúak v. gondnokoltak szempontjából eltérő intézkedésre nyomatékos ok nincs, — jóváhagyásának.

Nézetem szerint az ügygondnokrendelés problémáját akkor állítjuk helyes világításba, ha azt nem presztizs-kérdésnek tekintjük, hanem a felelősség szempontjából vizsgáljuk.

A székesfőváros árvaszékét, amikor ezt a kérdést *authentica interpretatio* végett az illetékes kormányhatóságok elé vitte, korántsem a közjegyzők jogkörének korlátozása, hanem tisztán az a szempont vezette, hogy a saját felelősségének enyhítése céljából a maga hatáskörét védje. Ugyanis

⁹ Közzétéve a Közj. Közl. 1932. 1. sz. 21. 1.

az ügygondnokrendelésért a felelősség kizárólag az árvaszéket terheli, akár közvetlenül tette ezt az intézkedést, akár a közjegyző intézkedésének jóváhagyásával. A közvetett felelősség súlya fokozottan érinti az árvaszéket az utóbbi másfélévtizedben, amióta a törvényben biztosított ügygondnokrendelési jogát kormányrendeletek az ügyvédek szociális védelme érdekében korlátozták. (Kötelező ügygondnoki szolgálati lajstrom).

A gyámhatóság felelős tisztviselői szívesen átengednék ezt a különösen terheessé vált jogkört, mert ennek gyakorlását az tette nehezzé, hogy az árvaszék nem csupán az alkalmasság, jogi szaktudás, erkölcsi és anyagi függetlenség szempontját mérlegelheti a kirendelés alkalmával, hanem egy szűkebb körből — a szolgálati lajstromból — választhat és pedig az ügyvédek anyagi rászorultságának figyelembe vételével.

Úgy vélem ennek a helyzetnek őszinte feltárásával kellően megvilágítottam az ügygondnokrendelés kérdését.

*

Az árvaszékek és a közjegyzők jogszabályszerű és zavartalan együttműködése érdekében azt is szem előtt kell tartani, hogy a kir. közjegyzőt a hagyatéki ügyek intézésében a bírói kiküldött jogállása illeti meg (Öe. nov. 17. §.). Ebből következően a gyámhatóság a hagyatéki eljárással kapcsolatban utasítást, felhívást nem intézhet az eljáró közjegyzőhöz. A gyámhatóságnak a kir. közjegyzővel való érinkezési módja a megkeresés. Ennek megfelelően a közjegyző nem jelentést tesz az árvaszéknek, hanem átiratot intéz hozzá. Ez a mellérendeltségi viszony tűnik ki az Öe. 71. §-ából, melynek első bek. szerint a közjegyző az iratokat a járásbírósnak „mutatja be”; míg — a második bek. szerint — ha kiskorú vagy gondnokolt van érdekelve, az iratokat az illetékes gyámhatósághoz „teszi át”. Vannak közjegyzők, akik a régebbi gyakorlat értelmében — a hagyatéki iratokat „beterjesztik” az árvaszékhez. Ez a kifejezés a hatóság iránti udvariassági forma, amely azonban az előbb említett viszony jellegét nem érinti.¹⁰

*

A hagyatéki ügyek gyors befejezése, — az Öe. indoklásában is kifejezésre jutó jogpolitikai szempont szerint — közérdek, de egyúttal a közjegyzők jogos érdeke is. Egyrészt, mert a hagyatéki bíróság, mint felügyeleti hatóság ellenőrzi, hogy a kir. közjegyző az ügyeket késedelem nélkül intézi-e, másrészt mert nagyobb ügyekben jelentősebb összeget tesz ki a közjegyzőt megillető tárgyalási díj és méltánytalan, ha azt a közjegyző csak hónapokkal vagy évekkel a tárgyalás után kapja meg.

Ezért minősítetten sajnálatos körülmény, hogy a háborús helyzet következtében az árvaszékek működő tisztviselőinek létszámában nagy hiányok vannak, ami a hagyatéki ügyek elbírálásában is eddig nem tapasztalt és aggodalmat keltő késedelmet idéz elő.

¹⁰ Ebben a cikkben korántsem merítettem ki azokat az kérdéseket, amelyek a hagyatéki ügyekkel kapcsolatban a gyámhatóságok és a kir. közjegyzők együttműködését érintik. A nem említett fontosabb kérdések közé tartozik az életbiztosítási kötvények visszaváltási értékének, valamint az ú. n. eszmei értéknek figyelembevétele, amelyekkel ebben a folyóiratban (f. évi 1. sz.) vitéz dr. Fekete László cikke foglalkozott.

A magam szerény hatáskörében minden lehető megteszek a tekintetben, hogy ezt a rendkívüli késedelmet csökkentsem és a székesfőváros árvaszékének helyettesítésekkel valamint munkával túlterhelt tisztviselői a hagyatéki ügyeket igyekeznek viszonylag gyorsabban elintézni s inkább a számadási valamint a nemsürgős vagyongazdálkodási ügyeket teszik félre.

Természetesen kielégítő helyzetre, aminek előfeltétele a tisztviselői létszám helyreállítása, a közel jövőben számítani nem lehet.

* * *

Emberek vagyunk, gyarlók vagyunk, hibázunk. — El kell ismernem, hogy a gyámhatóságok működésében szintén nemcsak késedelmek, hanem elnézések, hibák is tapasztalhatók. De a horatiusi mondás: „Intra muros pecatur et extra” nem csupán a trójaiakra áll, hanem mindannyiunkra. Hibák, elnézések közjegyzői oldalon is történnek.

A közös cél: a hibák lehető csökkentése, az eljárás javítása a jogkereső közönség jobb, tökéletesebb szolgálata. Ezért nem szívesen látom egyes gyámhatóságok konkrét hibáinak gombostűre tűzését és a jogi szaklapok kirakatába való helyezését. Ez esetleg a hibák jövőbeli elkerülésére vezet, de nagyobb hibát okoz: csorbítja a hatóság szükséges tekintélyét és rontja azt a jó viszonyt, ami a hatóság és a hibát kipellengérező szerv, testület, személy, illetve szaklap között fennállott.

De hasonlóképpen helytelenítem, hogy közjegyzői műhibák kerüljenek akár a napilapokban, akár a szakajtóban a nyilvánosság elé.

A magam részéről nem engedem meg, hogy a vezetésem alatt álló hatóságnál tapasztalt ilyen hibák közöltessenek, mert a kir. közjegyzői hivatás jelentőségével tisztában vagyok és a közbizalmat élvező állás tekintélyének fenntartását szolgálni kívánom.

Ezért közvetlen érintkezést alakítottam ki a budapesti kir. közjegyzői kamara elnökével és e folyóirat szerkesztőjével, akik az árvaszék működésére vonatkozó közvetlen észrevételeiket vagy a velük közölt vagy a választmányi üléseken szóvá tett kifogásokat, óhajokat tudomásomra hozzák. De ezenfelül a nálam megforduló közjegyzőket is fel szoktam kérni, hogy hivatalom működésére vonatkozó tapasztalataikról tájékoztassanak és felhatalmazom őket, hogy sürgősebb ügyekben távbeszélőn forduljanak hozzám. Ezzel a formalizmustól és bürokratikus nagyképűségtől mentesített eljárással számos esetben volt módom az elintézést meggyorsítani, a hibát kijavítani, vagy a felszólaló közjegyzőt közvetlenül meggyőzni, hogy elnézés nem történt, vagy, hogy a késedelem nem rajtunk múltott és a közbeeső intézkedésekre — ügyészi vélemény, szakértői eljárás, rokonok, serdültek meghallgatása, stb. — ránk kötelező jogszabályok értelmében szükség volt.

Ezt a közvetlen eljárást ezen az úton is ajánlom árvaszéki elnöktársaim jóindulatú figyelmébe.

Ezzel kapcsolatban befejezésül megemlítem azt, hogy a gyámhatósági gyakorlat színvonalának emelése és egységesebbé tétele érdekében kezdeményezésemre a Magyar Közigazgatás c. jogi szaklap már évekkel ezelőtt gyámügyi rovatot nyitott és annak vezetését hivatalom egyik kiváló tagjára bizta. Mivel a szóban levő rovatot, tudomásom szerint, az ország legtöbb

írvaszéke figyelemmel kíséri, fel fogom kérni az említett legelterjedtebb közigazgatási folyóirat szerkesztőjét és rovatvezetőjét, hogy jelen cikkemet és az abban foglalt fontosabb szempontokat, javaslatokat a lehetőség szerint ismertessék. Ezzel a lépéssel országos viszonylatban is előmozdítani szeretném a gyámhatóságok és a közjegyzők minél zavartalanabb és eredményesebb együttműködését.

(Befejezés.)

Széljegyzetek az újabb kormányrendeletekhez.

I. Mezőgazdasági ingatlan-forgalmi zár.

A hivatalos lap ez évi május 6-i számában megjelent s nyomban hatályba lépett 1720/1944. M. E. sz. — a közjegyzői működést is súlyosan érintő — r. a háború idejére szóló kivételes hatalom tartamára a mező- s erdőgazdasági ingatlanok jogügyleti forgalmát általánosságban tudvalevőleg lezárta.

Amely esetekben ily ingatlan tekintetében mégis létesíthető ügylet (hogy melyek ez esetek, a r. 3. §-a taxative felsorolja), ez ügyletek tekintetében továbbra is teljes egészükben érvényesülnek az ily ingatlanokra vonatkozó korábbi jogszabályok (tehát: szükségesek mindkét részről a büntetőjogi felelősség tudatában tett nyilatkozatok, esetleg földbirtokpolitikai s esetleg hadtestparancsnoki jóváhagyás).

„Az 1600/1944. M. E. sz. rendelet“ címen lapunk előző számában közölt cikkemben foglalt táblázat jobboldali 3. rovatába tehát beiktatandó: „Az 1720/1944. M. E. sz. rendelete korlátai közt.“ —

Mező- s erdőgazdasági ingatlanok számát a szőlő- s kertgazdasági ingatlan is (1. §.). Mi határozza meg, hogy ily ingatlanról van-e szó? A tkv. A. lapja aligha lehet ezirányban mérvadó (hányszor marad el a házkütiítés, azután: a főváros egyik negyedében bérvilla a tkvben ma is szőlő); a kataszter sem nyújtana ezirányban teljesen megnyugtató eligazítást. Azután: hol kezdődik a „kertgazdasági ingatlan“? szélső esetek: 100 négyszögöl családi házacskó a be nem épített területen zöldségkert, másfelől 2 holdas boltgárkert vityillóval; e két szélső eset felől egymás irányába haladva igen elmosódik a határvonal.

A 2. §. az antedatálással való visszaélés kizárását célozza, kimondván, hogy a r. előtt létesült elidegenítő ügylet csak akkor hatályos, ha valamely hatóságnál már bemutatták, teljesítés iránti pert már indítottak vagy a szerző az ingatlant már birtokba vette és — a feltételt az 5. §. 2. bek. helyett inkább foglaltam volna a 2. §. 3. p.-ba — ezt illetve a birtokbavétel idejét helyhatósági bizonyítvánnyal igazolják. Az a vélekedésem: csakis vagy feledékenység vagy a közjegyzői ügyvitel ismeretének hiánya az oka, hogy a r. nem veszi ki az életbelépte előtt közokiratba foglalt vagy az aláírás tekintetében közjegyzőileg hitelesített elidegenítő ügyleteket, mely esetekben az antedatálás lehetősége szintén kizárt. —

A 3. §. bizonyos fajta elidegenítést kivesz a tilalom alól, ezek közül bennünket különösen kettő érdekel: az egyébként az r. alá eső ingatlanok „hagyatéki osztályegyezség során“, vagy „közszerzemény megosztása során“ való elidegenítés. Ama csoportba (a „során“ szó értelemszerűen mindennemű kapcsolatot jelentvén) osztályegyezséggel kapcsolatban létrejött bármely elidegenítés tartozik, így p. o. házastárs illetőségének vagy a saját tulajdonilletségnek osztályrabocsátása (Öe. 60. §.), hagyatéki ingatlanok az osztályegyezség során létrejött ezirányú megállapodáshoz képest (p. o. hogy terhek, készpénzhagyományok kifizetésére pénz legyen) hagyatéki bírói jóváhagyással (Öe. 94. §.) történő elidegenítése, vagy hagyatéki tartozásnak osztályegyezség során hagyatéki ingatlanal való kielégítése (datio in solutum), ajánlatos azonban a tárgy. jzkvben az elidegenítést az osztályegyezség egyik pontjaként felvenni s abban illetve az osztálykivonatban élesen feltüntetni, hogy „az elidegenítés hagyatéki osztály egyezség során létesült (1720/1944. M. E. sz. r. 3. §. 3. p.)“.

A „közszerzemény megosztása során“ tett elidegenítés is nemcsak azt jelenti, hogy az egyik házastárs ily ingatlanból közszerzeményi jutóját annak felerészével természetben megkapja, hanem pl. azt is, ha a házastársak abban állapodnak meg, hogy az egész vagyontömeg szempontjából megállapítandó közszerzeményi illetősége kielégítésére a közszerzeményi tömegbe tartozó egész ingatlant — esetleg a szükséges jóváhagyásokkal — az egyik házastársnak tulajdonul átadják; ez a mentesítő körülmény is a vonatkozó okiratban (közszerzeményi megosztási s illetve elidegenítő okirat) alaposan kidomborítandó.

A 3. §. utolsó mondata — bár nem külön bekezdés — nézetem szerint nemcsak a c. pontra, hanem a 2. bek. összes — a—c — pontjaira vonatkozik. —

A r. ratioját illetően csak a napilapok közlésére szorítkozhatunk. Ezek szerint a r. egy mélyen szociális gondolkodású kormányzat céltudatos állásfoglalása azok érdekében, akik fegyverrel kezükben a Haza határain túl küzdenek, mely biztosítja azok beleszólását is a magyar föld sorsába. Ez kétségtelenül nemes, szinte szent cél. Éppen a mindnyájunk áldásától kísért hős honvéd érdekében azonban: nem lenne-e az nyugodtabb, ha szabadságon vagy a távollét akadályát könnyen elháríthatva (1990/1942. M. E. sz. r.) családja számára megszerezhetné a rég áhított földcséket, egy jó csere lehetőségével élni tudna, vagy ha a jómódú, ezüstérmes keresztfiára büszke birtokos földjét arra már most átirathatná s így tovább.

Az említett nemes cél mellett is vajjon indokolt-e kizárni továbbá annak lehetőségét, hogy az előregedett szüle — mondjuk haszonélvezeti joga fenntartásával — még életében osztályt téve átírassa földjeit gyermekeire, vagy — aminek kizárása szintén igen méltánytalan lehet — házastárs a házastársra.

Ha ez elidegenítések a r. ezirányú módosításával lehetővé tétetnének, ugyanazok a szempontok, melyek a házastársak közti ily ügyletekre a közokirati kényszerrel indokoltá tették, s ezeken kívül most már más igen fontos szempontok is indokolnák, hogy a fel- és lemenők közti ily ügyletek is közokirati kényszer alá essenek.

Nézetem szerint az előbb említett nemes cél sem indokolja általában e rendkívül merev rendelkezést; a közigazgatási hatóság, mely az 1932 : V. t.-c.-kel meghosszabbított 1928 : XLI. t.-c. 6. §-a értelmében a jóváhagyást elővételi jog gyakorlása nélkül is megtagadhatja, kellő mértékben kezében tartja amúgy is az ily ingatlanok forgalmának ellenőrzését; teljesen elegendő lett volna tehát a 75201/1928. I. M. r. 3. §-ának módosításával *minden* ily ingatlan elidegenítését célzó ügylet jóváhagyásához kötése.

Az ingatlanforgalom a r. folytán megszűnven, miután az árak alakítják ki a forgalmi értéket, e körülmény — s itt már a fiscalitási szempont is előtérbe nyomul — kihatással lesz a hagyatéki értékmegállapításokra is.

Ha ideiglenes jellegű rendelkezésről is van szó, miután annak tartama még hosszú lehet, a r. igen érzékenyen befolyásolja a másirányú rendelkezések folytán amúgy is katasztrófálisan csökkenő közjegyzői ügyszorgalmat. —

Végül még egy megjegyzés. Oly komplikáltak a mező- stb. ingatlanforgalmi szabályok s általában az ingatlanforgalmi szabályok, hogy azok ismerete s a minuciozításokra tekintettel való helyes kezelése nem kis feladat; megfontolás tárgyává tehetnék tehát az illetékesek, hogy erre, de más, még fontosabb egyéb szempontokra is tekintettel — nem lennének-e végre az ingatlanforgalmi ügyletek nálunk is közjegyzői hatáskörbe utalandók.

II. Váltó lejáratának meghosszabbítása.

E r.-ről azért kell szólni, mert ha tudvalevően óvás felvétele ma nem is szükséges, de az eszközölhető.

Az 1680/1944. M. E. sz. r. szerint

ha váltón zsidó (minősítés az 1600/1944. M. E. sz. r. szerint) vállalt bármily váltójogi minőségben — váltói kötelezettséget s

ha a vtóbirtokos a Magyar Nemzeti Bank, a Pénzügyi Központ vagy ennek tagjai sorába tartozó pénzügyi központ, valamely szövetkezeti központ vagy tagjai sorába tartozó hitelszövetkezet

a vtóbirtokos szabadon gyakorolható pusztán tényével a lejáratot 1944. július hó 31.-ig meghosszabbíthatja (hátrateheti),

mely esetben tökéként az eredeti tőkeösszeg, a két lejárat közti időre eső kamat és az illetékdifferencia együttes összege érvényesíthető.

A meghosszabbítás a vtóhoz csatolandó toldatra a vtóbirtokos cégszerű aláírásával ellátott s az érvényesíthető új tőkeösszeget is feltüntetendő záradékkal eszközölendő.

A meghosszabbítás ellen azon az alapon, hogy nincs a vtón zsidó vtónyilatkozata, kifogás nem érvényesíthető. —

III. Kereskedelmi társaságok.

Eles különbség teendő egyfelől a közkereseti-, betéti- s korlátolt felelősségű társaság, másfelől a részvénytársaság és szövetkezet közt.

Amazokat illetően az 1600/1944. M. E. sz. r. értelmében bejelentési s illetve letétbehelyezési kötelezettség áll fenn, ha a társaságnak csak egy tagjai (akár kültagja) is zsidó; ugyanezekre nézve a társasági üzlet részére — az addigi képviselő szervek (nemzsidó szervek is) képviseleti jogának ex lege megszűnésével — önálló képviseleti joggal vállalati vezető rendelhető. Egyik napilap „Amit mindenkinek tudni kell“ rovatában téves az a

közlés, hogy „kereskedelmi társaságok, stb. iparüzése esetén a zsidó minőséget az 1939 : IV. t.-c. rendelkezései alapján kell megállapítani“, az 1600/1944. M. E. sz. r. 13. §. ugyanis kifejezetten egészben (tehát a minősítést illetően is) e rendelet alkalmazását fendeli minden oly közkereseti betéti s kft.-re, melynek csak egy tagja is zsidó.

A részvénytársaságok, szövetkezetek igazgatóságának, felügyelőbizottságnak tagja, kft. ügyvezetője zsidó — az 1540/1944. M. E. sz. r. szerint — nemcsak hogy nem lehet, de zsidónak ily megbízatása a r. erejénél fogva ex lege megszűnt. (9. §.).

Ajánlatos tehát közkereseti, betéti társaság, kft. elidegenítést, megterhelést célzó ügylete esetén —

r. t., szöv., kft. igazgatósági tagja, illetve ügyvezetője s az 5. §. sz. cégvezetője (itt a cégjegyzés jogosultság azonban nem szűnt meg ex lege csak esetleg megszüntetendő), *minden* ténykedése esetén az okiratba, aláírás-hitelesítési jegyzőkönyvbe belefoglalni a büntetőjogi felelősség tudatában tett ama nyilatkozatot, hogy

„a közkereseti stb. társaságnak oly tagja, ki az 1600/1944. M. E. sz. r. korlátozó rendelkezései alá esnék, nincs“,

illetve: „az 1540/1944. M. E. sz. r. értelmében nem vagyok zsidó“.

IV. Távollevő zsidó gondnokság alá helyezése.

A 230,000/1944. B. M. sz. körrendelet s a hiv. lap 104. számában megjelent 231,300/1944. B. M. sz. r. értelmében mindazok a zsidók, akiknek tartózkodási helye ismeretlen, vagy hazajövetelükben és vagyonuk kezelésében gátolva vannak, (p. o. *internáltak*) a községi elöljáróságok bejelentése alapján — amennyiben a távollevő meghatalmazottat nem rendelt vagy ez akadályozott vagy érdekösszeütközés van — a gyt. 28. §. 1. bek. d) p. alapján *késedelem nélkül* (ebből következik, hogy az 1 évi tartam nem szükséges, ami a községi bejelentésnél, de csak itt, kifejezetten ki is van mondva) gondnokság alá helyezi s a gondnokot azzal a speciális utasítással is ellátja, hogy az 1600/1944. M. E. sz. r. szerinti bejelentést, ha az még nem történt meg, tegye meg.

Az ily gondnok jogköre a gyt. 87. §. 2. bek. értelmében csak a *vagyonkezeléssel* kapcsolatos ügyekre szorítkozik s nem terjed ki a vagyonkezelés köréhez nem tartozó jogcselekményekre.

V. Nemzsidó, zsidó, kivételezett.

Többfelől hozzám intézett felszólításra, A) röviden ismertetem a „nemzsidó“, „zsidó“ nagyfontosságú fogalom-meghatározását, ami különösen az ú. n. „félvér“-eket illetően annyira nem volt világos, hogy a napilapokban megjelent félhivatalos közlés szerint illetékes hely valamiféle *authentica*

interpretációként szükségesnek látta az ezirányú megnyilatkozást; ezzel kapcsolatban B) táblázatos összeállításban adom az ú. n. kivételezettekre vonatkozó, eddig eléggé szétszórtnan napvilágot látott, újabban a bizonyos módosításokat is tartalmazó 1730/1944. M. E. sz. r.-ben összefoglalt rendelkezéseket.

A) A „nemzsidó“, „zsidó“ fogalom-meghatározás tudvalevően általában az 1941: XV. t.-c. 9., 16. §§-n alapszik, mely törvényes rendelkezések elvileg a faji szempontot kívánják érvényesíteni; a faji hovatartozás — nem tökéletes — ismérve: vajjon az elődök — a 4 nagyszülőig visszamenve — keresztény vagy izraelita felekezet tagjaként születtek-e. Ettől a vonaltól a törvény egy vonatkozásban eltér: származására tekintet nélkül mindenestre zsidó az, aki maga az izraelita hitfelekezet tagja.

Ez egy esettől eltekintve mindig az vizsgálendő tehát, hogy a nem-izraelitának 4 nagyszülője keresztény vagy izraelita felekezet tagjaként született-e.

a) Ha mind a 4 nagyszülője kereszténynek született vagy 3 nagyszülője kereszténynek — s csak 1 nagyszülője született izraelitának, az illető minden vonatkozásban nemzsidó.

b) Ha 2 nagyszülője kereszténynek és 2 izraelitának született, az illető ú. n. félvér, aki — a hivatkozott t.-c. 9. és 16. §-a rendelkezéseinek az új rendeletek által eszközölt bizonyos fokú bővítésével — véglegesen vagy egyelőre nemzsidó, illetve zsidóvá lett vagy zsidó; nevezetesen a nem-izraelita félvér

1. ha ő maga kereszténynek született s az maradt, továbbá mindkét szülője házasságkötéskor keresztény felekezet tagja volt, — nemzsidó (még akkor sem, ha zsidó házastársa volt vagy van) s — szemben az illetékes hely vonatkozó magyarzatával — azon egyetlen korlátozással, teljesjogú, hogy tilos házasságot kötnie, oly személlyel, kinek csak egy nagyszülője is izraelita felekezet tagjaként született (hiv. t.-c. 9. §. 3. bek. ut. mondata):

2. ha ő maga keresztény felekezet tagjaként született vagy 7. életéve betöltése előtt keresztény felekezet tagjává lett s mindkét esetben az is maradt, amennyiben mindkét szülője vagy egyáltalában nem vagy csak házasságkötésük után lett keresztény felekezet tagja, akkor illetőleg csak addig nemzsidó, ha sohasem kötött (bár időközben megszűnt) házasságot —, illetőleg amíg nem köt a jövőben házasságot oly személlyel, kinek csak egy nagyszülője is izraelita felekezet tagjaként született;

3. ha az 1., 2. pontok egyikébe sem esik, pl. 7. életéve betöltése után lett keresztény felekezet tagja, zsidó.

c) Ha 3 vagy 4 nagyszülője izraelita felekezet tagjaként született az illető zsidó.

B) Nézzük végül, ki az, aki a fentiek szerint bár zsidó, reá a zsidókra vonatkozó rendelkezések *egyáltalán* nem (szűkebb körű, de szélesebb jogú kivételezettek), vagy reá a zsidókra vonatkozó *egy* rendelkezések *nem* vonatkoznak (szélesebb körű, de szűkebb jogú kivételezettek):

- B.K. Zs. állami, törvhat. közs. tisztvis. közüzemi alkalmaztatásának tilalma, kir. közjegyző, tolmács, szakértő, ügyvéd zs. nem lehet (1210/1944. sz. r. 1., 4. §., 5. §. 2. b.).
- „ Zs. sajtó-, szín- s filmműv. kamarai tags. megszűnt. (1220/1944. sz. r. 2. §.).
79. Zs. rádió bejelent. s rádió eng. megszűnése. (1300/1944. r.).
83. Zs. személyj. gyógyszer. házonélv. nem lehet. zs. reálj. gyógyszer. inter vivos, mortis causa elid. tilalma. (1370/1944. r.)
85. Zs. vagyonának bejelentése s bej. köt. alá eső vagyonának jogügyleti elideg. s terh. tilalma. (1660/1944. r.).
89. Zs.-tól 1944. III. 22. után megszerzett rádió bejelent. köt. (1940/1944. r.).
90. Zs. jellegű az az egyesület (szervezet), amely vezetősége nek legalább 1/2-e zs. vagy, melynek vagyona (jöv.) zsidót vagy izr. jell. célt szolgál (1520/1944. r. 5. §. 3. bek.).
93. Zs. nem lehet értelmiségi alk. ipari, keresk., bank- stb. ált. bármely kereső foglalk. körében; zs. r. t. ig. felügy. biz. tagja, kft. ügyvezetője nem lehet; zs. cégvez. joga megszüntetendő, zs. csendestárs csak korl. jogkörrel lehet (1540/1944. r.).
102. Zs. egyedárúság alá eső cikk előáll. érték. engedélyese nem lehet, zs.-nak ily engedélye megvonandó, ily eng.-lyel kapes. üzletekben zs. nem értelm. munkakörben sem alkalmazható. (1580/1944. r.).

e rendelkezések nem vonatkoznak

arra a zsidóra:

1. aki az 1914—18. háborúban vitéz magatart.-ért arany v. kétszeres nagyvezüst (I. o.) vit. éremmel, m. főtiszt (szdosig bez.) legalább III. o. vask. renddel a kardokkal —, m. törzstiszt (örnagy—ezr.) kardos ennél magasabb (p. o. Lipót r.) tüntettetett ki; az — akár nemzs., akár zs. — ily személy vele élő felesége vagy özvegye és gyermeke, ha a ház. 1944. III. 22. előtt kötött, ill. a gyermek e nap előtt kötött ház.-ból származik;
2. aki az 1914—18. háborúban vagy — kiegészítő szolg. ide nem értve — a 1939: II. t.-c. alapján telj. katonai szolg. következtében I. v. II. jár. o. hadirokkant vagy jár. nélk. címhaszn. jogosult, hadi eredetű legalább 75 %-os fogyatkozású, az ilyen — akár nemzs., akár zs. — személy vele élő felesége (özvegye) s gyermeke, ha a hadirokkant 1939. I. 1-én életben volt s ha a ház. 1944. III. 22. előtt kötött ill. a gyermek e nap előtt kötött ház.-ból származik;
- 3 aki az 1939: IV. t.-c. 2. §. 1. bek. 6. p., 7720/1939. M. E. r. 66. §., 2220/1941. M. E. r. 3. §., 8550/1941. M. E. r. 2. §.-ban meghat. kivét. alá esik (1918—19.-i forradalmak alatti, megszállt területi életvesztéssel v. kockázattal, v. szabadságvesztéssel járó magatartás, stb.),

	e rendelkezések nem vonatkoznak	<p>ennek felesége (özvegye) s gyermeke, ha a ház. 1944. III. 22. előtt kötött ill. a gyermek e nap előtt kötött ház. ből származik,</p> <p>4. aki a most folyó háborúban hősi halált halt v. mostani — nem kisegítő — kat. szolg. telj. közben eltűnt özvegye, árvája, ill. felesége, gyermeke,</p> <p>5. viszonyosság esetén: aki itt tart. külföldi állampolgár, ha állampolgárságát a Keok. által kiáll. megfelelő tanúsítványal igazolja.</p>
<p>73. Zs. megkülönböztető jelzést (sárga csillag) köteles viselni (1240/1944 r.).</p> <p>a megkülönböztető jelzés viselésének kötelezettségéhez fűződő rendelkezések (utazás korlátozás, lakóhely kijelölés, stb.)</p> <p>91. Zs. élelmiszer-ellátása (108.500/1944. K. M. sz. r.).</p> <p>113. Zs.-nak vendégl. üzem látog. korl. (500/1944. B. M.).</p> <p>Zs.-nak nyilv. szórakozóh. látog. tilalma (510/1944. B. M.).</p>	e rendelkezések nem vonatkoznak	<p>arra a zsidóra:</p> <p>1. aki a fennebbi 1.—5. pontok alá esik, továbbá</p> <p>2. aki kereszt. felekezet tényl. v. nyugd. lelkipásztora, szerzet lelkip.-ra jogosult tagja, v. aki — akár mint szerzet tagja, akár mint jogszerűen felavatott diakonus, diakonisa kizárólagos élethivatásként elhagyottakat, szegényeket, árvákat, betegeket gondoz, ha 1944. V. 10 előtt szenteltetett fel v. tett fogadalmat,</p> <p>3. aki nemzsidónak veleélő, 1944. III. 22. előtt keresztény felek. tagjává lett házastársa, ha a ház. ből gyermek származván, az nemzsidó.</p>

Csak a teljesség kedvéért megemlítem, hogy zsidók háztartásában nemzsidó alkalmazásának tilalma (1200/1944. M. E. r.) nem terjed ki oly háztartásra, melynek tagja vagy melyhez tartozó lakás lakója a fennebbi 1—5. s 1—3. a kivételezett — a 2. r. 3. p. írt esetben csak akkor, ha a nemzsidó gyermek ugyanabban a háztartásban él.

VI. Az 1600/1944. M. E. sz. r. s a hagyatéki ügyek.

Néhány kartárs kérdést intézván hozzám e kapcsolatra vonatkozólag, ezirányban ehelyütt a következőket jegyzem meg.

Az 1600/1944. sz. r. (2. §.) kifejezetten csak jogüggyellett történő, tehát csak inter vivos elidegenítésről szólván, az semmi vonatkozásban nem érinti a mortis causa átszállást s a r. 3. §. 3. bek. szerinti feljegyzés sem akadályozza a tjognak átadó végzés (öb.) alapján eszközözlendő bekebelezésének.

Akár 1944. márc. 22. előtt, akár ez után meghalt zsidó hagyatékáról van szó, az közönségesen tárgyalandó le — annál is inkább, mert a bejelentési kötelezettség magán a tulajdonjogon — legalább is az eddigi szabályok szerint — semmi változást nem eredményezett; ha azután a hozandó r.-ek szerint majd tulajdonváltás áll be, a bejelentési köt. alá eső, korlátolt forgalmu vagy az annak helyébe lépő surrogat érték lesz a hagyatékba vonandó aszerint, hogy a tulajdonváltás az öröklés megnyitása után vagy az előtt állott-e be. A zs. örökhagyó bejelentési kötelezettség alá eső vagyona persze a bejelentési kötelezettséghez fűződő korlátozásokkal terheltlen száll át az örökösre, ajánlatos tehát azt erre, valamint arra, hogy ha az öh. bejelentési kötelezettségének nem tett volna eleget, ezt megtenni kötelessége, a tárgy. jkvben figyelmeztetni.

Indokolt lenne azonban oly rendelkezés, hogy a hagyaték tárgyalási díjak az 1600/1944. r. szerinti letétből kielégíthetők, azok tkvi biztosítását a r. 3. §. bek. szerinti feljegyzés nem akadályozza.

Dr. vitéz Fekete László.

Közlemények.

A közjegyzők felsőházi tagválasztása. A közigazgatási bíróság a közjegyzői karnak 1942. december 19. napján megtartott felsőházi tagválasztását, 1015/1943. számú ítéletével, amint ezt már közöltük, megsemmisítette. Ennek következtében a belügyminiszter 5836/1944. B. M. számú rendeletével új választást rendelt el s annak határnapjául 1944. évi május 10. napját tűzte ki. A miniszterelnök választási biztosul Farnos Dezső dr. miniszteri osztályfőnököt, az igazságügyminiszterium VIII. osztályának vezetőjét küldte ki. A választást Farnos Dezső vezetése alatt a kitűzött határnapon az igazságügyminisztériumban tartották meg. A választáson, mint az egyes kamaráktól választott elektorok a következők vettek részt: a budapesti kamara részéről Lázár Ferenc dr. felsőházi tag, kamarai elnök és Bares Ernő dr. választmányi tag, a debreceni kamara részéről Kovács Dénes dr. titkár és vitéz Kozma György dr. választmányi tagok, a kassai kamara részéről Imreh Dénes dr. titkár és Vukovich István dr. választmányi tagok, a kolozsvári kamara részéről Ferencz József dr. elnök és Schilling Dezső dr. titkár, választmányi tag, a pécsi kamara részéről Májay Dezső dr. és Mike Imre dr. választmányi tagok, a szegedi kamara részéről Bottlik Dezső dr., a szombathelyi kamara részéről ifj. Paár Lajos dr. titkár és Tamásfalvi Thury Géza dr. A választás eredményeként felsőházi tagul megválasztották vitéz Fekete László dr. budapesti kir. közjegyzőt, póttagul pedig Fésüs György dr. ceglédi kir. közjegyzőt.

A magyar közjegyzői kar új felsőházi képviselője vitéz *Fekete László* dr. 1927. évben az évekig szünetelő közlőnyt mint felelős szerkesztő keltette új s igen magas jogászi szinten nyugvó életre. A felelős szerkesztői tisztséget 1932. év elejéig viselte, majd főszerkesztői jegyzése mellett jelent meg a lap 1938. év végéig. Ekkor más irányú elfoglaltságaira tekintettel a lap tényleges szerkesztésétől megvált, azonban ezek után s jelenleg is a lapnak legszorgalmasabb munkatársa, aki különösen gyakorlati irányú cikkeivel, az utóbbi években különös változatosságot feltűntető új jogszabályok szakszerű ismertetésével felbecsülhetetlen szolgálatot tett a magyar közjegyzői karnak. Fekete Lászlót a közlőnyhöz fűző ezek a szoros kapcsolatok bizonyos feszélyezettséget állapítanak ugyan meg, azonban minden feszélyezettségen felülemelkedve meg kell állapítanunk, hogy a magyar közjegyzői kar bizalma a karnak egyik kimagasló tehetségű, kitűnő jogászi képzettségű, tisztánlátó, bölcs judiciummal rendelkező kiváló tagját hívta meg a kar törvényhozási képviselőjének előkelő tisztségére. Az ő kiválóan eredményes munkásságáról azonban nemcsak e közlőny hasábjai tanuskodnak. Mindenütt ott volt, mindenütt értékes munkát nyújtott, ahol csak a közjegyzői érdekek szolgálatáról volt szó. A nyugdíjintézetet a kezdeti zökkenőkben, mint annak éveken át volt elnöke a hivatásszerű működés biztoságára állította. A budapesti közjegyzői kamara munkásságából egy évtizedet meghaladó idő óta igen tevékeny és komoly jelentőségű részt vett. Az országos egyesület köz- és vándorgyűléseinek kimagasló értékű előadásaival s egyébként az egyesület általános munkásságában való cselekvő részvételével az egyesület működésének komoly súlyt és jelentőséget kölcsönözött. Azonban nemcsak hivatalos tisztségeinek tökéletes ellátásával, hanem szakkörökben általános és előkelő összeköttetései révén személyes közbenjárásaival olyan nagyjelentőségű szolgálatokat tett a közjegyzői kar sokszor veszélyeztetett érdekeinek, mely értékes szolgálatai méltán keltettek osztatlan és hálás elismerést személye iránt az egész magyar közjegyzői karban. A kar teljes megnyugvással állapíthatja meg, hogy érdekeinek törvényhozási képviselőjét minden vonatkozásban igen alkalmas és méltó tagjára bízta, aki a karnak és az intézménynek azokat az eredményeket, amelyeket az adott viszonyok között elérni lehet, a kar részére feltétlenül biztosítani is fogja. Fekete László különben megválasztása alkalmából a kar tagjai előtt e közlőny nyilvánossága útján rövid nyilatkozatot kíván tenni. Ezt a megnyilatkozását helyszűke miatt a jövő számban fogjuk közölni.

A választással kapcsolatban megemlíthetjük még, hogy a kar választása a póttag személyét illetően is mindenképpen méltó egyénre, a kar osztatlan rokonszenvét érdemes személyi tulajdonságai révén méltán élvező *Fésüs György* dr. ceglédi kir. közjegyzőre esett.

Halálozás. Marosi *Kiss Lajos* hatvani kir. közjegyző május 4. napján meghalt. Közjegyzői működését a helyettesi pályán kezdte s 1927. évben nevezték ki Salgótarjánba kir. közjegyzővé. Innen nemsokára Hatvanba helyezték át. Derék és szorgalmas munkása volt a karnak, amely rokonszenves egyéniségénél fogva is általános megbecsülésben részesítette az elhunyt kartársat. A budapesti kir. közjegyzői kamara az iroda részére helyettesül *Kurdi Gyula* dr. kir. közjegyzőhelyettest rendelte ki s az elhalálozásról a következő gyászjelentést adta ki: „A budapesti kir. közjegyzői

kamara mély fájdalommal jelenti, hogy marosi *Kiss Lajos* hatvani kir. közjegyző, Nógrád vármegye törvényhatósági bizottságának tagja, életének 75. évében folyó évi május hó 4-ik napján váratlanul elhunyt. Megboldogult kartársunkat, ki a közjegyzői karnak, vármegyéje és egyháza életének tiszteletreméltó, nemes szívű, közbecsülésben álló tagja volt, folyó hó 6-án temettük el a hatvani ref. egyház templomából. Kedves jó kartársunk emlékét szeretettel fogjuk megőrizni!“

Közjegyzői kinevezések hatálytalanítása. Az 1210/1944. M. E. számú rendelet 4. §. 2. bekezdése szerint zsidó kir. közjegyző kinevezését, zsidó közjegyzői helyettes kirendelését hatálytalanítani kell, Annak megállapításában, hogy a rendelet szempontjából ki a zsidó és ki a nem zsidó az 1941: XV. törvényeikk 9. és 16. §-ainak rendelkezései irányadók a 9. §. utolsó bekezdéseiben foglalt meghatározás tekintetében a rendeletben írt feltétellel. A rendeletben foglaltakra tekintettel a m. kir. Igazságügyminiszter a kamarák útján megfelelő adatok közlésére illetve okmányok betérjesztésére hívta fel a kir. közjegyzőket. A beérkezett adatok és a rendelet alapján az Igazságügyminiszter hatálytalanította azoknak a közjegyzőknek kinevezését, akik a rendelet szerint zsidónak számítanak s a rendelet 9. §-ában írt kivételes elbánásra jogalappal nem rendelkeznek. A hatálytalanításról szóló rendeletet az Igazságügyminiszter az egyes kamarák útján kézbesítette az illető kir. közjegyzőknek. A budapesti kamara *Lukács Izsó* dr. budapesti, *Kiss Dezső* dr. ráckevei és *Kepes János* dr. székesfehérvári kir. közjegyzők kinevezéseinek hatálytalanítása következtében *Lukács Izsó* dr. irodája részére helyettesül *Krenner Zoltán* dr. budapesti kir. közjegyzőt, *Kiss Dezső* dr. irodája részére *Susich Ervin* dr. pestszent-erzsébeti kir. közjegyzőt és *Kepes János* dr. irodája részére *Hajicsék Gyula* dr. székesfehérvári kir. közjegyző helyettest rendelte ki. A szegedi kamarának *Földes Béla* dr. hódmezővásárhelyi és *Schreiber Miklós* dr. békéscsabai kir. közjegyzők kinevezésének hatálytalanítására vonatkozó rendeletet kézbesítették s ennek következtében a kamara *Földes Béla* dr. irodája részére *Nagy Béla* dr. makói kir. közjegyzőt, dr. *Schreiber Miklós* irodája részére *Ikrich Arnold* dr. gyulai kir. közjegyzőt rendelte. Hatálytalanította még az Igazságügyminiszter *Mándi András* dr. hajdúnánási, *Bognár József* dr. mezőtúri, *Krausz Győző* dr. mohácsi és *Horváth Béla* dr. veszprémi kir. közjegyzők kinevezését. Itt említjük meg, hogy a felvidék megszállásakor a katonai hatóság részéről *Ilosva* székhellyel megbízott *Kántor Győző* dr. kir. közjegyzőt, akit állásában az Igazságügyminiszter meg nem erősített, ugyancsak a katonai hatóság állásából elmozdította.

A budapesti kamara felterjesztése a közjegyzői állások csökkentése tárgyában. A budapesti kir. közjegyzői kamara ez évi április hó 26. napján tartott ülésén foglalkozott a zsidórendeleteknek a közjegyzői ügyforgalomra a jövőben gyakorlandó hatásával. A választmány határozata következtében a kamara ebben a tárgyban a következő szövegű felterjesztést intézte az Igazságügyminiszterhez:

„A zsidók közéleti és gazdasági térfoglalásának visszaszorítása, a zsidóság kereskedelmi, üzleti és ipari tevékenységének teljes megszüntetése és vagyonuk zár alá vétele hatása ma még csupán abban mutatkozik,

hogy a különböző kötelező bejelentések, kimutatások adatai és a lezárt üzletek alapján hozzávetőleg meg lehet állapítani a nemzeti vagyonnak a zsidóság kezében lévő volumenjét, melynek a gazdasági életből a parancsoló szükség folytán történt hirtelen kirekesztése más irányban is fogja éreztetni hatását. A magyar közjegyzőség intézményének létesítését az akkori idők követelték, de célja szerinti megvalósítása az akkori erős liberális áramlat hatása alatt s ennek érdekei szerint történt.

A magyar alkotmány ingatlan elidegenítést csak hiteles hely közbenjárásával tartott lehetségesnek (ezért is nem került még abban az időben az ingatlan vagyon nemzetiségek és zsidók kezére) végintézkedést csak hiteles hely előtt lehetett alkotni, s ezeknek a hiteles helyeknek a közjegyzőség kellett volna, hogy utódja legyen. Mindezeknek a jogügyleteknek a közjegyzők kizárólagos hatáskörébe való utalása elmaradt és a közjegyzői rendtartás nem lett más, mint egy célja tévesztett korcs intézmény.

Nincs más tennivaló, mint az eredeti nemzeti alapra helyezkedve új közjegyzői rendtartást alkotni s addig amig ez megvalósítható, — igénytelen nézetünk szerint — szükséges alkalmazkodni a megváltozott viszonyokhoz. Amint fentebb előadtuk, a nemzeti vagyon tetemes részének a gazdasági vérkeringésből való kirekesztése erősen éreztetni fogja hatását az ügyleti forgalom terén, különösen és első sorban Budapesten és egyes vidéki városokban, s így a közjegyzői ügyködés anyagát alkotó jogügyletek számának igen jelentékeny visszaesése várható, annál inkább, mert hosszabb időre ép az a mobil tőke szorul ki a gazdasági élet vérkeringéséből, amely a tőkeerős zsidó kezekben mint már a fundatióra nem szükséges — szokott forgattatni, s amely tőkeforgalom hozta létre a hitel és egyéb jogügyletek és alapítások jelentékeny részét.

A felterjesztett ügyszorgalmi kimutatások szerint esztendők óta megszűntek a váltóóvások, csökkent a bírói megbízások száma, s már eddig is erős apadás volt a jogügyletek terén is. Mindig több és több hatóság jár el kizárólagos hatásköröket képező névalírás hitelesítéseknél, hitelesített másolataink nem egyenlő értékűek az eredeti okiratokkal, s végintézkedéseket a túlterheltnék mondott községi közegek iparszerűleg készítenek. A közjegyzők megélhetési lehetősége a mai nagy létszám mellett, így erősen veszélyeztetve van, — amit mező- és erdőgazdasági ingatlanok elidegenítéseinek a háború idejére szóló tilalma ismét újabb jogügylet megszüntetésekkel tetéz. —

Tiszteletteljes kérésünk tehát az, hogy méltóztassék megfontolás tárgyává tenni a közjegyzői állásoknak általános csökkentését, azok megüresedése esetén különösen a megfelelő megélhetést nem biztosítókat méltóztassék megszüntetni, s különösen méltóztassék az elhalálozás folytán megüresedett VI. kerületi és az 1210/1944. I. M. E. számú rendelet 4. §. alapján megüresedett Budapest VII. kerületi, közjegyzői állásokat megszüntetni, — annál is inkább, mert ha évek múltán a régi forgalom ismét helyre áll a viszonyokhoz képest új állás ismét szervezhető“.

Adomány a bombakárosultaknak. A budapesti kir. közjegyzői kamara a területén működő kir. közjegyzők adakozásából 10,000 pengő adományt küldött a bombakárosultak megsegítésére.

Az ingatlan forgalom korlátozása. A mező- és erdőgazdasági ingatlanok forgalmát korlátozó 1720/1944. M. E. rendeletről ebben a számban vitéz Fekete László dr. tollából szakszerű ismertetést közlünk. A rendelettel kapcsolatosan meg kell még emlékeznünk arról, hogy a budapesti kir. közjegyzői kamara e hó 25. napján tartott ülésén Szentiványi Géza dr. választmányi tag indítványára elhatározta, hogy a rendelet 2. §-ának olyirányú módosítása iránt, mely szerint a jogügyletnek közjegyzői okiratba foglalása egyenlő hatállyal bírjon a szerződésnek hatóságnál való bemutatásával; továbbá a 3. §-nak oly irányú kiegészítése iránt, hogy a házastársak s a fel- és lemenők között kötendő ügyletek nem esnek a rendelet korlátozásai alá: felterjesztést intéz az Igazságügyminiszterhez. —

A rendelettel kapcsolatosan egyébként vettük és közreadjuk a következő sorokat:

„A mező- és erdőgazdasági ingatlanok korlátozása tárgyában kiadott 1720/1944. M. E. számú rendelet 2. §-ának 3. pontja és az 5. §-ának 2. bekezdése értelmében a hatálybalépés előtt létrejött jogügylet alapján a tulajdonjog ezentúl is bekebelezhető, ha a szerző fél az ingatlant a rendelet hatálybalépése előtt helyhatósági bizonyítvánnyal igazoltan birtokba vette. — Ezzel a rendelkezéssel kapcsolatban az alábbiakra hívom fel a figyelmet: Antedatált szerződés esetében a kelet időpontjakori alacsonyabb érték után szabják ki az illetéket. Még, az egyébként is mérsékelhető bírság figyelembe vétele mellett is előnyösebb helyzetbe kerülhet az illetékfizetésre kötelezett fél, mintha most készült, új keletű szerződést bocsájt illetékkiszabás alá. Az illeték kérdését így kikapcsolva: ki csodálkozhat azon, ha egy-két éves keltezésű szerződés most kerül a telekkönyvhöz, hisz hosszabb ideig is hevertek szerződések jegyzői fiókban? Ki vonhatja kétségbe a helyhatósági bizonyítványt, hisz mindenki tudja, hogy az idős atya ingatlanán évek óta a fia dolgozik? Sapiienti sat. Közlönyünk évtizedek óta gyűjtött bokrétájához a szerződést készítő és a helyhatóság bizonyítványt kiállító jegyző hivatali érdekellentétének ezt az újabb virágszálát kívántam hozzáfűzni. A rendelet 2. §-ának 3. pontjában irt kivételezés sürgősen megszüntetendő lenne. A legegyszerűbb megoldásról: a jegyzői magánmunkálatok eltiltásáról, azt hiszem, még erre az esetre korlátozottan sem lehet szó.“ Halasy-Rektorisz Lajos dr. gyönki kir. közjegyző.

A belügyminiszter döntése Baranya vármegye árvaszéke és közigazgatási bizottsága álláspontjával szemben. E közlöny 1942. évi 10. számában közöltük Baranya vármegye árvaszékének állásfoglalását a közjegyzők beadvány benyújtási jogának különleges és tarthatatlan értelmezése kérdésében. A közlöny ez évi 3. számában közöltük ugyanebben a kérdésben a vármegye közigazgatási bizottsága gyámügyi felelősségi küldöttségének lényegében hasonló állásfoglalását. A II-od fokú véghatározat ellen nemcsak az ügyben érdekelt kir. közjegyző nyújtott be panaszt a belügyminiszterhez, hanem a pécsi kamara is felterjesztést intézett az igazságügyminiszterhez. A belügyminiszter ebben a tárgyban 256.943/1942/X. szám alatt a következő rendeletet adta ki:

„A pécsi kir. közjegyzői kamara a m. kir. igazságügyminiszter úrhoz 486/1942. kjk. sz. alatt felterjesztést intézett, amelyben Baranya vármegye árvaszékének a kir. közjegyzők képviseleti joga tekintetében követett gya-

korlátát kifogásolja. A kir. közjegyzői kamara felterjesztéséhez csatolta egyebek között az árvaszéknek a kamarához intézett 9942/1942. sz. átiratát is. A m. kir. Igazságügyminiszter Úr a panaszt, a vonatkozó iratokkal — az ügyben elfoglalt álláspontjának kifejtése mellett — érdemi döntés végett hozzám áttette.

A szóbanforgó kérdésben a következőket közlöm az árvaszékkal:

A kir. közjegyzői kamara felterjesztésében azt panaszolja, hogy az árvaszék a kir. közjegyzőt szabályszerű meghatalmazás esetén sem tekinti a felek jogi megbizottjának és a vármegyei gyámügyi szabályrendelet 39. §-a alapján a kir. közjegyző által benyújtott jogügyletet — jogi megbizott hiánya miatt — további intézkedés végett a t. ügyésznek adja ki.

A közjegyzői kamarának ez a panasza alapos.

Kétségtelen ugyan, hogy a kir. közjegyzőnek nincs olyan korlátlan képviseleti joga, mint az ügyvédnek, az 1874 : XXXV. t.-c. 55. §-a értelmében azonban a beadványok szerkesztésével és benyújtásával kapcsolatban és erre a tevékenységre korlátozva mégis a kir. közjegyző is képviseli ügyfelét s egyben a fél megbizottjának is kell tekinteni. Különösen áll ez a képviseleti jog olyan esetekben, amikor valamely jogügylet a kir. közjegyző ténykedése folytán jött létre, s ezzel kapcsolatosan gyámhatósági eljárás is szükséges. De az sem lehet kétséges, hogy a jogászai képzettségű kir. közjegyző ilyen esetben „jogügyi megbizott“ is; ennek megállapítása különösen azért szükséges, mert Baranya vármegye gyámügyi szabályrendeletének 39. §-a, amelyre az árvaszék hivatkozik, ezt a kifejezést nyilván olyan értelemben használja, hogy van-e a gyámoltnak vagy gondnokoltnak jogászai szakértelemmel rendelkező meghatalmazottja, aki a gyámhatóság alatt állók telekkönyvi ügyében a szükséges eljárást kellő jogi képzettséggel és felelősséggel intézi; e szempontoknak pedig a kir. közjegyző ténykedése kétségkívül teljes mértékben megfelel.

Felhívom tehát az árvaszéket, hogy a jövőben a szóbanforgó ügyekben a fent kifejtettek szem előtt tartásával járjon el.

Budapest, 1944. évi március hó 31-én. A miniszter rendeletéből: dr. Sztás Jenő s. k. miniszteri osztályfőnök.

Végrendelet kutatás. Néhai bálványosi *Satzger* Hubert bálványosi földbirtokos mint huszárfőhadnagy 1943. április 13-án ment ki a harctérre. 1942. év november végén és december elején szabadságon volt, majd újra kiment a harctérre, ahol 1943. január 24-én hősi halált halt. Adat van arra, hogy *Satzger* Hubert közjegyzőnél végrendeletet alkotott, vagy letétbe helyezte. Az örökösök ezúton kérik fel azt a kir. közjegyzőt, aki az örökhagyó végrendeletét őrzi, hogy annak szabályszerű kihirdetéséről intézkedjék azzal, hogy a végrendelet másolatok az örökösödési eljárásra illetékes dr. Csonka Zénó tabi kir. közjegyzőhöz teendők át. A most nevezett kir. közjegyző a halálesetfelvétele hivatalos másolatát a kihirdetés céljaira megkeresésre megküldi.

Allasközvetítések. A helyettesek és egyéb irodai alkalmazottak allasközvetítését a helyettesek országos egyesülete részéről végző titkár Nemes György dr. új címe, Budapest, VIII., József-körút 2. Dr. Haller közj. iroda,

Rendeletek.

112.500/1944. P. M. sz. Az óvadékképes értékpapírok jegyzékének, valamint az üzleti biztosítékul és bánatpénzül elfogadható értékekre vonatkozó összeállításoknak újabb közzététele. (Bp. K. 79.)

1.530/1944. M. E. sz. A zsidókra vonatkozó egyes mentesítő okiratok felülvizsgálása. (Bp. K. 97.)

11.540/1944. M. E. sz. A zsidók értelmiségi munkakörben való alkalmazásának és foglalkoztatásának megszüntetése.

Jogi- és illetékügyi irodalmi szemle.

Szokolay Leó új könyve. Karunk, de főleg a budapesti közjegyzők és helyettesek, mindig a legnagyobb fokú érdeklődéssel figyelnek fel, ha a székesfővárosi árvaszék elnöke, Szokolay Leó, előadásában vagy írásműveiben megszólal s mély tudásának, alapos és egyetemes jogászai felkészültségének és gazdag tapasztalatainak szűrőjén átbocsátott gyakorlati eredményeinek gyümölcseit az érdeklődőknek átadja. Legújabb munkája, illetőleg régebbi munkájának újra formált bővített kiadása „Jogi alapismertek a szociális munkában“ több, mint amennyit címe elárul, olyan, mint a költők által megénekelte tengerszem, melynek egy cseppje is magában foglalja minden alkatát s mely egyenletes, csendes hullámveréssel felel a végtelen és zajos tenger messze viharzásaira. A századforduló előtt a társadalmi és gazdasági ellentéteket kiegyenlítő szociális eszme már előrevetette eljövételének fényét, melynek a jogszabályalkotás és jogalkalmazás körében történt minden megnyilvánulása nyugodt hullámveréssel itt felel ebben a művésziösen összeállított és a magánjog alapfogalmait egybefoglaló műben, mely a sok kötetes magánjogi, közigazgatási és közjogi munkákat kiegészíti s melyet haszonnal forgathat a képzett jogász és a továbbképzésre utalt laikus elem egyaránt.

Az emberi életviszonyok egyre bonyolultabbá válása a társadalom életében a jogrendnek az eddiginél is nagyobb jelentőséget adnak. Mert míg korábban divatos és népszerű volt a szilárd jogrend jelentőségének alábecsülése, most annál nagyobb az igény a meggingathatatlan jogrendért. Szokolay Leó könyve ehhez az igényhez alkalmazkodik, mikor az eljárási és anyagi jogszabályoknak a szociális munkával érintkező sorozatát a jogi alapismerteket egybefoglaló kompendiumban érthető, jól megfogalmazott és magyarosan irt módon tárja fel és ismerteti s a régi és új jogszabályokat helyesen értékeli. Ez a keret és az abban megvalósított célok egyzersmind munkájának mértékét is megjelölik, s ehhez a magas mértékhez igazodik munkájának komoly hangja, előkelő írásmodora, kifejezéseinek választékossága, megállapításainak megbízhatósága s a mindezek mögött érzékelhető mély felelősségérzet és erkölcsi tartalom.

A közjogi és közigazgatási jogi alapfogalmak ismertetése, a gyermekvédelem elméleti és rendszertani kérdéseinek, az állami gyermekvédelem fogalma, célja és a reávonatkozó jogszabályok megmagyarázása, a közegészségügyi jogi ismeretek, a szegényügyi és családvédelmi közigazgatás,

a társadalom biztosítás bőséges taglalása alkalmat nyújt az ezeken a területeken nagyjából mint terra incognita-n mozgó különleges jogi-szakszolgálatban állóknak is hasznos útmutatások megszerzésére. A most dúló nagy háború hadi és honvédegondozottjainak védelme is feldolgozást talál. Ezekben a kérdésekben, főleg az utóbb érintettekben ugyan felmerül az a véleményünk, hogy különösen a közvédelemre szoruló gyermek védelme csak jogi alapon és állami beavatkozással oldható meg, mert a védelem más, mint állami nem lehet, mert az erre vonatkozó jog csak az állammal szemben érvényesíthető s a többnyire rendszertelen, bizonytalan anyagi megalapozottságú társadalmi védelem csak kiegészítő intézményekben működhetik és csak a maradék feladatokat oldhatja meg. A nagy feladatot, mely a naturalis szelekcióval szemben és a szociális munka állami célja érdekében a védelemre hárul, csak az állam oldhatja meg a maga hatalmával, anyagi erejével, kiképződött szerveivel. Természetesen a védelmet a családban kell megoldani, de lehetőleg nem abban a családban, melyhez a gyermek a vérség jogán tartozik, de amely anyagilag vagy erkölcsileg nem képes a gyermeket eltartani, hanem abban a családban, melyet az összes anyagi és szellemi követelmények lelkiismeretes mérlegelésével az állam a társadalmi munka segítségével, kiválaszt.

A székesfővárosi árvaszék éppen Szokolay Leó bölcs irányítása és vezetése mellett oldja meg az arra szorulókat védelmét. Hasonlóképpen mintaszerű a gyámhatóság hivatásának magyarázata az arra leghivatottabbtól, az árvaszék hatáskörének s ezzel kapcsolatos jogszabályoknak ismertetése. Itt vannak a közjegyzői hivatással sűrűn érintkező kérdések, melyek mind-egyikére feleletet ad az előttünk fekvő könyv. Nekünk ismereteink kibővítése, felfrissítése és tovább fejlesztése érdekében hasznos szolgálatot tesz Szokolay Leó könyvé s annak első része harmadik fejezetének gondos áttanulmányozása, mely minden közjegyző és helyettes elemi feladata kell, hogy legyen. A székesfővárosi árvaszék gyakorlata az elintézés igénylő ügyek nagy száma, különbözősége, az azokban előforduló vitás jogesetek miatt is döntvényszerű s éppen ezért ezek ismerete nélkülözhetetlen.

A magánjogi alapfogalmak a már többször említett gondossággal vannak összeállítva s különösen előnye a becses munkának, hogy a legújabb joggyakorlat, bírósági határozatok, szakirodalmi cikkek ismertetve vannak.

Csak egyetlen kifogásunk van: nincsen sehohy feltüntetve a könyv megszerzési lehetőségének módja, pedig ez a hermetikus elzárkózás kísértésbe hoz az elrejtett kincs jogtalan elsajátítása vétségének elkövetésére. Ezért kérjük a tudós szerzőt, hogy kincsének lelőhelyét fedezze fel s tegye mindannyiunknak hozzáférhetővé annak megszerzését. (drkz).

Szerkesztői üzenet.

Többeknek. Bár a közellátási miniszter 406.808/1944. számú rendelete szerint a származási táblázatban feltüntetett adatok helyességét az eredeti okiratok alapján bármely közigazgatási hatóság, *kir. közjegyző*, vagy községi előljáróság által lehet igazoltatni; mivel hatályos jogszabály a *kir. közjegyzőt* ilyen hitelesítés eszközlésére fel nem jogosítja, ilyen hitelesítések a *kir. közjegyzők* által joghatályosan nem eszközölhetők.